



# TRONDHEIM KOMMUNE

Miljøenheten

Nardo barnehager

Og

Trondheim eiendom

Vår saksbehandler  
Elin Grønvold Aunet

Vår ref.  
16/25458/614 A10 &58  
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato  
11.10.2016

## **Nardo barnehager (Jotunheimen og Nordslettveien) - tilsyn etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler - varsel om pålegg**

Miljøenheten gjennomførte den 20.09.2016 tilsyn ved Jotunheimen og Nordslettveien barnehager. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen ivaretar barnas helse, miljø og sikkerhet (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

### **1. Sammendrag**

Jotunheimen og Nordslettveien barnehage har etablert et internkontrollsystem for å ivareta forskriftens bestemmelser. Hovedinntrykket fra tilsynet er at barnas miljø, helse og sikkerhet i stor grad er ivaretatt ved barnehagen. Barnehagen mangler imidlertid skriftlig dokumentasjon på at det er gjennomført risikovurderinger som grunnlag for etablerte rutiner. Barnehagene mangler også en prosedyre for avvikshåndtering, samt sikringstiltak for barn. I tillegg påpekte vi forhøyet lydnivå utendørs.

De ble avdekket 4 avvik ved tilsynet og gitt 1 merknad.

- Avvik 1** Nardo barnehager har ikke gjennomført risikovurderinger for å ivareta barnas sikkerhet.
- Avvik 2:** Nardo barnehager mangler en skriftlig rutine for avvikshåndtering.
- Avvik 3:** Det mangler skåldesikring på flere vannkraner. Sakser oppbevares tilgjengelig for barn flere steder
- Avvik 4:** Lydnivået fra ventilasjonsanlegget på uteområdet ved Jotunheimen er for høyt.

Vi vurderer at de påpekte avvikene ved barnehagene ikke er i samsvar med regelverket.

### **Frist for retting av avvik.**

Vi ber om skriftlig bekreftelse **innen 15.12.2016** på at avvikene er rettet.

Postadresse:  
TRONDHEIM KOMMUNE  
Miljøenheten  
Postboks 2300 Sluppen  
7004 TRONDHEIM

Besøksadresse:  
Erling Skakkes gate 14

Telefon:  
+47 72542550

Telefaks:  
+47 72542551

Organisasjonsnummer:  
NO 942 110 464

E-postadresse: miljøenheten.postmottak@trondheim.kommune.no  
Internettadresse: www.trondheim.kommune.no

## 2. Beskrivelse av Jotunheimen og Nordslettveien barnehage.

Jotunheimen og Nordslettveien barnehage utgjør sammen den kommunale enheten Nardo barnehager. Barnehagene har utarbeidet felles internkontrollsystem.

## 3. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført som tematilsyn med hovedvekt på internkontroll og avvikshåndtering (jf §4) samt dokumentasjon av risikovurderinger gjennomført for å ivareta barns sikkerhet (jf §§ 7 og 14).

Tilsynet ble gjennomført ved gjennomgang av dokumentasjon med ledelsen, intervju av to ansatte, samt befarings av lokalene og uteområdet.

### Dokumentasjon fremlagt ved tilsynet:

- Innholdsfortegnelse for internkontrollperm
- Eksempler på rutiner og kontrollskjema
- Avviksskjema
- Årshjul HMS

### Deltakere ved tilsynet

Jessica Helen Kuitunen, enhetsleder Nardo barnehager  
Venke Stjern, konsulent Nardo barnehager  
Tordis Withbro  
Anne Kristin Hallem  
Bente Løvlie Høier, sjefingeniør Miljøenheten  
Elin Grønvold Aunet, rådgiver miljøenheten

### 3.1. Risikovurderinger for å ivareta barns sikkerhet

**Avvik 1: Nardo barnehager har ikke gjennomført risikovurderinger for å ivareta barns sikkerhet.**

*Barnehagen må gjennomføre og dokumentere risikovurderinger for situasjoner og aktiviteter som medfører risiko for barneulykker. Dokumentasjon skal oversendes Miljøenheten.*

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler §§ 4, 7 og 14

#### Observasjon:

Barnehagen har gjennomført risikovurderinger knyttet til IK-mat. Det ble opplyst at ved utarbeidelse av øvrige rutiner for barnehagen har risiko vært vurdert, men dette er gjort systematisk eller skriftliggjort.

#### Vurdering:

Nardo barnehager har ikke gjennomført risikovurderinger relatert til barns aktiviteter og skriftliggjort dem.

### *Om risikovurderinger*

Kunnskap om risiko gir barnehagen et bedre grunnlag for å treffe viktige beslutninger gjennom å gjennomføre tiltak som minsker eller fjerner farene. Barnehagens internkontroll skal beskrive systematiske tiltak som sikrer at forskriften overholdes. Dette innebærer også en risikovurdering av de forhold som har betydning for barnas helse og miljø. En risikovurdering innebærer å:

1. Identifisere aktiviteter som kan innebære risiko for barns helse
2. Identifisere hva slags farer (uønskede hendelser) som er forbundet med de ulike aktivitetene og årsaken til disse (en fare kan ha flere årsaker)
3. Vurdere sannsynligheten for at farene inntreffer ved de ulike aktivitetene
4. Vurdere konsekvensen (alvorligheten) ved faren
5. Beskrive hvilke rutiner som er etablert, eller må etableres, for å redusere sannsynligheten for at faren inntreffer og rutiner som beskriver hvordan konsekvensen av faren kan reduseres.

Alle forhold som har betydning for barnas helse og miljø skal risikovurderes. Vi har ved dette tilsynet begrenset oss til barnas sikkerhet. Det innebærer en forventning om at det er gjennomført en kartlegging, vurdering av risiko og beskrivelse av tiltak for å eliminere eller redusere risikoen for ulykker til et akseptabelt nivå. Det er mange måter å gjennomføre risikovurderinger på.

Miljøenheten anbefaler en systematisk tilnærming:

- Dere må ha kjennskap til de ulike aktivitetene som utøves ved barnehagen. Ta gjerne utgangspunkt i dagsrytmen og årshjulet til barnehagen og kartlegg alle aktivitetene. Dette kan være utelek, innelek, hente/bringe situasjoner, turer, matlaging, med mer.
- Videre må det beskrives hva slags farer (uønskede hendelser) som er forbundet med de ulike aktivitetene og hva som forårsaker disse. Eksempelvis kan en fare ved utelek være fall fra stor høyde. Årsaken til at denne faren inntreffer kan være flere, for eksempel som følge av fall fra høye innretninger man kan klatre på (lekeapparat) eller som følge av klatring i trær.
- Når farene er listet opp og årsaken er beskrevet, er neste steg å vurdere risiko. Hvor sannsynlig er det at denne uønskede hendelsen inntreffer hos oss, og hvor alvorlig er konsekvensene? På dette punktet kan det også være nødvendig å se litt på avvikshistorikken til barnehagen samt erfaringer gjort av andre barnehager.
- Når man har identifisert de farene med størst risiko, er det viktig å iverksette tiltak for å redusere risikoen. Dette kan være tiltak som at en DagRos må utføres i forkant for hver aktivitet som er identifisert med høy risiko, utarbeiding av nye instruksjoner og sjekklister, revidering av eksisterende rutiner, plan for opplæring, fysisk sikring etc. Disse tiltakene må beskrives, gjerne i en handlingsplan, med tildeling av ansvarlig ansatt for gjennomføring og tidsfrist.

Miljøenheten påpeker at det ikke er meningen dere skal risikovurdere enhver hendelse på et hvert sted, men holde fokuset på de relevante farene som kan oppstå i den daglige driften. Har man gjort et systematisk og godt arbeid med risikovurderingen vil den også kunne overføres til en rekke andre aktiviteter som ikke direkte er blitt risikovurdert. Risikovurderingen må oppdateres hver gang forutsetningene som lå til grunn for vurderingene er endret.

### 3.3. Internkontroll og avvikshåndtering

**Avvik 2: Nardo barnehage mangler en skriftlig rutine for avvikshåndtering.**

*Barnehagen må utarbeide en prosedyre som beskriver hvordan alle typer avvik og mangler skal meldes, dokumenteres og håndteres.*

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 4 Ansvar og internkontroll.

#### Observasjon

Ved tilsynet viste enhetsleder til sentrale rutiner i Kvaliteket og enhetens egne rutiner samlet i perm og som ulike oppslag rundt i barnehagen. Det er utarbeidet en rekke kontrollskjema, og disse ble lagt fram i tilsynsmøtet. Barnehagen har utarbeidet "Årshjul miljørettet helsevern", som synliggjør det systematiske arbeidet med barnas HMS. Ansatte gjøres kjent med gjeldende rutiner gjennom felles møter og systematisk gjennomlesing av rutiner tema for tema.

Enheten har nylig utarbeidet nytt skjema for registrering av avvik. Ansatte som oppdager avvik registrerer dette på papirskjema/liste. Avvik avdekket ved ulike kontroller /ulik kontrollskjema/sjekkliste skal også føres på dette skjemaet. Enhetsleder gjennomgår avviksregistreringene minst ukentlig og vurderer om noe/hva som skal inn i kommunens elektroniske avvikssystem TQM. "I tillegg benyttes vaktmesterbok. "

Barnehagens ledelse opplyste ved tilsynet at avviksregistrering og -håndtering gjennomgås flere ganger i året med de ansatte, med fokus på hva som skal registreres og hvor, hva som skal utbedres umiddelbart og hva som kan vente.

Ved befarings på barnehagene observerte vi at det på flere kontrollskjema for temperatur i kjøleskap var registrert temperaturer på + 5 og også noe over. Styrer fortalte at det ikke er meldt avvik på dette. Det framkom ikke hva som var akseptabel temperatur, og hva personalet skulle foreta seg/hadde foretatt seg ved mulig overtemperaturer.

#### Vurdering

De framlagte dokumentene ga inntrykk av at barnehagene har etablert mange viktige rutiner for å ivareta barnas miljø. Intervju av ansatte viste at ansatte har kjennskap til internkontrollsystemet, og hvordan det forventes at avvik meldes.

Eksempelet med manglende oppfølging av kontrollister på kjøleskap viste at avvik som oppdages ved daglig kontroll ikke alltid meldes videre.

Barnehagen har ikke en skriftlig rutine for avvikshåndtering som i tilstrekkelig grad viser hvordan alle typer avvik med dagens praksis (inklusive skader og meldinger til byggeier) dokumenteres, behandles og utkvitteres. Det bør konkretiseres hva som menes med avvik og forbedringsmelding. Rutinen bør også beskrive årlig gjennomgang av alle avvik for å sikre avvikslukking og erfaringstilbakeføring.

### 3.2. Sikkerhet for barn på innelekeområdet

**Avvik 3: Det mangler skåldesikring på flere vannkraner. Sakser oppbevares tilgjengelig for barn flere steder**

*Alle kraner tilgjengelige for barn skal skåldesikres. Skarpe/spisse sakser skal oppbevares utilgjengelig for barn.*

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap.

Observasjoner:

Befaringen av barnehagens lokaler avdekket forhold som kan medføre risiko for ulykker; dette gjaldt manglende/defekt skåldesikring av tappesteder tilgjengelige for barn på flere stellerom og kjøkken, samt sakser som hang lett tilgjengelig for barn på kjøkken.

Vurdering

Barnehager skal utformes og drives på en slik måte at skader og ulykker forebygges, og at uønskede hendelser får så begrensede skadelige konsekvenser som mulig. Det må derfor gjennomføres en sikkerhetsgjennomgang. Alle vannkraner tilgjengelig for barn skal skåldesikres. Oppbevaring av sakser må risikovurderes og nødvendige tiltak må iverksettes.

### 3.3. Lydnivå

**Avvik 4: Lydnivået fra ventilasjonsanlegget på uteområdet ved Jotunheimen er for høyt.**

*Det må iverksette tiltak ved Jotunheimen barnehage for å sikre at lydnivå på uteområdet fra bygningens tekniske installasjoner er i samsvar med kravene i byggeteknisk forskrift og NS8175.*

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 21 Lydforhold.

Observasjon:

Ved befaringen av barnehagen observerte vi forhøyet lydnivå på uteområdet fra ventilasjonsanlegget på Jotunheimen. Det var avkastet som var den dominerende støykilden på denne delen av uteområdet.

Miljøenheten gjennomførte orienterende målinger på uteområdet 06. oktober. Målinger foretatt ca 1,5 m fra ventilasjonsavkastet viste lydnivåer på ca 63 – 64 dB ( $L_{eqA}$ ) og ca 69 ( $L_{Fmax}$ ). Til sammenligning ble støynivået på andre punkter på uteområdet (ved vippedyr og huskestativ) målt til ca. 56 dB ( $L_{eqA}$ ).

Vurdering:

Forskriftens § 21 stiller krav til lydnivå i barnehagens lokaler og uteområde. Som normmateriale benyttes "NS8175 Lydforhold i bygninger", som stiller krav til lydnivå fra tekniske installasjoner også utendørs.

Vår vurdering er at lydnivået fra ventilasjonsavkastet overskrider kravene til lydnivå fra tekniske installasjoner på innendørs arealer og på barnehagens uteareal i NS 8175.

Barnehagens uteområde er allerede støybelastet fra E6-omkjøringsveien, og støy fra ventilasjonsanlegget bidrar til en ekstra støybelastning. Støy oppleves som slitsomt, og kan derfor medvirke til stress og helseplager over tid, selv om støyen i seg selv ikke er så høy at den gir hørselsskade. Det må iverksettes tiltak for å senke lydnivået fra ventilasjonsanlegget.

### 3.4. Inneklima, luftkvalitet

*Merknad: Tørking av klær bør foregå på godt ventilerte rom, alternativt utendørs.*

#### Observasjon

Ved befaring på Jotunheimen barnehage var det tørkestativ med klesvask til tørk plassert i gang mellom avdelingene. Dette rommet hadde liten grad av avtrekksventilasjon. Det ble opplyst om at vask og tørk av sengetøy, håndklær m.m. kunne forekomme ukentlig.

#### Vurdering:

Når man tørker klær innendørs fører det til en forhøyet relativ luftfuktighet, ved at vann fordampes og øker fuktigheten innendørs. Høy luftfuktighet vil kunne danne grobunn for vekst av mikrobiologiske organismer som sopp, midd og bakterier. Tørking av klær bør primært foregå inne på godt ventilerte våtrom, eller utendørs.

### 4. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.. med veileder, "Miljø og helse i barnehagen", Helsedirektoratet april 2014.

*Avvik* defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

*Merknad* er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

#### **Forhåndsvarsel om pålegg**

Dersom vi ikke har mottatt bekreftelsen innen fristen, kan miljøsjefen gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avviket rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt. (jf Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 16 om forhåndsvarsling og Lov om folkehelsearbeid § 14 om retting). Dersom dere har kommentarer til innholdet i rapporten ber vi om melding om dette innen tre uker.

TRONDHEIM KOMMUNE  
Miljøenheten

Vår referanse  
16/25458

Vår dato  
11.10.2016

---

Med hilsen  
TRONDHEIM KOMMUNE

Marianne Langedal  
miljøsjef

Elin Grønvold Aunet  
rådgiver

*Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift*

Kopi:

Postmottak Oppvekstkontoret